

УДК 675

JEL Classification: M41, M42, L69

DOI: <http://doi.org/10.34025/2310-8185-2021-1.81.05>

С.Д. Лучик, д.е.н., професор,

<https://orcid.org/0000-0003-0757-1140>;

І.В. Мустеца, к.е.н. доцент,

<https://orcid.org/0000-0002-1033-2282>

Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ,
м. Чернівці

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ЛАКОФАРБОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Анотація

Актуальність. Наявність дискусійних питань щодо діяльності підприємств хімічної промисловості України, а також проблеми в інформаційній підтримці управлінської ланки інформацією щодо стану матеріально-технічної бази зумовили вибір теми, постановку мети, завдань, предмета і структури наукового дослідження. **Постановка проблеми.** Пріоритетні напрями розвитку лакофарбової промисловості загалом та в розрізі окремих суб'єктів господарювання, мають фокусуватися на розв'язанні проблем, які в сукупності дозволять забезпечити конкурентоспроможність галузі та її прогресивний розвиток у складних умовах сучасних трансформаційних процесів економіки України. Однією з проблем, які стримують розвиток вітчизняних підприємств хімічної промисловості, виступає неадекватність систем обліково-аналітичного забезпечення інформаційної підтримки управлінських рішень щодо формування та використання матеріально-технічної бази господарюючих суб'єктів. Враховуючи вищезазначене, вважаємо за доцільне впровадження на підприємствах механізму внутрішнього аудиту за ефективністю використання основних засобів з метою формування інформаційної бази для управлінського персоналу.

Мета дослідження. У статті досліджено стан та перспективи розвитку лакофарбової промисловості України з метою залучення інвестиційних потоків, а також встановлено необхідність впровадження системи внутрішнього аудиту з метою формування інформаційної бази для управлінського персоналу. **Методологія.** Під час дослідження сучасного стану хімічної промисловості України використано методи спостереження та деталізації; при дослідженні статистичного матеріалу та інформації досліджуваних підприємств – методи групування та порівняння, а також методи синтезу та аналізу.

Перспективи подальших досліджень. Впровадження внутрішнього аудиту основних засобів з метою контролю за ефективністю їх використання, а також для прийняття виважених управлінських рішень ґрунтується на удосконаленні системи обліку. Адже саме дані обліку і звітності дозволяють оцінити фактичну наявність основних засобів, правильність встановленого терміну експлуатації, правильність вибору методу нарахування амортизації, а також точність її розрахунку, повноти відображення в обліку, правильність кореспонденції рахунків, а також узагальнення інформації у формах фінансової звітності. Тому слід вивчати шляхи удосконалення обліку і внутрішнього аудиту на підприємствах лакофарбової промисловості, враховуючи функції управління розвитком матеріально-технічної бази підприємства.

Ключові слова: хімічна промисловість, внутрішній аудит, основні засоби, фінансова звітність.

Кількість джерел: 15, кількість рисунків: 3.

Svitlana Luchik, Doctor of Economic Sciences, Professor

<https://orcid.org/0000-0003-0757-1140>;

Iryna Mustetsa, Candidate of Economic Sciences,

<https://orcid.org/0000-0002-1033-2282>

Chernivtsi Institute of Trade and Economics of KNUTE, Chernivtsi

Summary

WAYS TO IMPROVE ACCOUNTING AND AUDIT AT THE ENTERPRISES OF THE PAINT INDUSTRY OF UKRAINE

Chemical industry is one of the main segments of world industry. It should be noted that this is a multi-element production system, which includes the synthesis of substances with certain properties based on mineral, organic and other raw materials by chemical processing. Producing intermediate goods (raw materials and semi-finished products) for all sectors of the economy. Modern chemical industry largely determines the level of their competitiveness, as well as the dynamics of development, nature and direction of innovation processes. On the other hand, a wide range of chemical products confirms its importance in the consumer market.

The presence of debatable issues on the activities of chemical industry of Ukraine, as well as problems in the information support of management information on the state of the material and technical base, led to the choice of topic, goal, objectives, subject and structure of research. Priority directions of development of the paint and varnish industry as a whole and in the context of individual business entities should focus on solving problems that

together will ensure the competitiveness of the industry and its progressive development in the complex conditions of modern transformation processes of Ukraine's economy. One of the problems hindering the development of domestic enterprises of chemical industry is the inadequacy of accounting and analytical support systems for information support of management decisions on the formation and use of material and technical base of economic entities. Taking into account all the above mentioned, we consider it appropriate to introduce an internal audit mechanism in enterprises for the efficiency of the use of fixed assets in order to form an information base for management staff.

The article examines the state and prospects of development of the paint and varnish industry of Ukraine in order to attract investment flows, as well as the need to implement an internal audit system in order to form an information base for management staff. During the study of current state of chemical industry of Ukraine, methods of observation and detailing were used; in the study of statistical material and information of the surveyed enterprises - methods of grouping and comparison, as well as methods of synthesis and analysis

The introduction of internal audit of fixed assets in order to control the effectiveness of their use, as well as to make informed management decisions is based on the improvement of the accounting system. After all, it is the data of accounting and reporting allow us to assess the actual availability of fixed assets, the correctness of the service life, the correct choice of depreciation method, as well as the accuracy of its calculation, completeness of accounting, correct correspondence of accounts and generalization of information in financial statements. Therefore, it is necessary to study ways of improvement of the account and internal audit at the enterprises of the paint and varnish industry considering functions of management of development of material and technical base of the enterprise.

Keywords: chemical industry, internal audit, fixed assets, financial statements.

Number of sources – 15, number of drawings – 3.

Однією з проблем, що стримують розвиток підприємств хімічної промисловості, виступає неадекватність систем обліково-аналітичного забезпечення інформаційної підтримки управлінських рішень щодо формування та використання інноваційної та екологічної матеріально-технічної бази господарюючих суб'єктів. Враховуючи вищезазначене, вважаємо за доцільне впровадження на підприємствах механізму внутрішнього аудиту за ефективністю використання основних засобів з метою формування інформаційної бази для управлінського персоналу.

Впровадження внутрішнього аудиту основних засобів з метою контролю за ефективністю їх використання, а також для прийняття виважених управлінських рішень ґрунтується на удосконаленні

системи обліку. Адже саме дані обліку і звітності дозволяють оцінити фактичну наявність основних засобів, правильність встановленого терміну експлуатації, правильність вибору методу нарахування амортизації, а також точність її розрахунку, повноти відображення в обліку, правильність кореспонденції рахунків, а також узагальнення інформації у формах фінансової звітності. Тому досліджено шляхи удосконалення обліку і внутрішнього аудиту на підприємствах лакофарбової промисловості.

У статті досліджено тренд розвитку підприємств лакофарбової промисловості, оцінено можливості використання даних обліку з метою управління; рекомендовано впровадження внутрішнього аудиту ефективності використання основних засобів.

Постановка проблеми. Пріоритетні напрями розвитку лакофарбової промисловості загалом та в розрізі окремих суб'єктів господарювання мають фокусуватися на розв'язанні проблем, які в сукупності дозволять забезпечити конкурентоспроможність галузі та її прогресивний розвиток у складних умовах сучасних трансформаційних процесів економіки.

Однією з проблем, які стримують розвиток підприємств хімічної промисловості, виступає неадекватність систем обліково-аналітичного забезпечення інформаційної підтримки управлінських рішень щодо формування і використання інноваційної та екологічної матеріально-технічної бази господарюючих суб'єктів. Враховуючи вищезазначене, вважаємо за доцільне впровадження на підприємствах механізму внутрішнього аудиту за ефективністю використання основних засобів з метою формування інформаційної бази для управлінського персоналу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Рівень «хімізації» є загальноновизнаним критерієм суспільно-економічного розвитку будь-якої країни. Інноваційні процеси, продукти та послуги, що пропонуються хімічною промисловістю, вносять суттєвий вклад у стійкий розвиток суспільства. Так, у промислово-розвинутих країнах частка хімічної продукції у промисловому виробництві

становить від 5-8% до 13-16% [1]. Підприємства хімічної промисловості повною мірою зацікавлені в пошуку інвесторів з метою залучення фінансування, щоб забезпечити стабільність, перспективу розвитку та зростання.

Питанням удосконалення обліку основних засобів підприємств присвятило свої дослідження численне коло науковців, зокрема Бевер Д., Годард А. [5; 6]. Проблемні сегменти в синтезі економіки та хімічної промисловості вивчав Дж. Прупс [7]. Його підтримує М. Федер, який наводить приклади негативного впливу промислового виробництва на навколишній світ. Дослідники обґрунтовують необхідність глибокого аналізу витрат підприємств з точки зору екологічної економіки [8; 11]. Про сталий розвиток суспільства в контексті стратегічного застосування промислової екології також зазначає Дж. Корхоген, що характерно для хімічної промисловості [9].

Про актуальність впровадження внутрішнього аудиту на промислових підприємствах як лінії захисту та ефективному управлінні і контролі ризиків говорить А. Спрінгз [10].

Методологічні засади відображення в обліку основних засобів регулює низка нормативних актів, серед них: Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України (ПКУ) щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» від 16.01.2020 р. № 466-IX [2], який набрав чинності 23.05.2020; Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [3]; Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 [4].

Однак, незважаючи на вагомості дослідження в обліку основних засобів, можна зазначити, що цей напрям дослідження набуває актуальності в умовах стратегічного планування відтворення основних засобів на підприємствах лакофарбової промисловості.

З огляду на це, **метою статті** є визначення стану та пріоритетних напрямків розвитку лакофарбової промисловості

України, шляхом удосконалення обліку і внутрішнього аудиту основних засобів з метою управління ними.

Виклад основного матеріалу. Лакофарбова промисловість – один із секторів хімічної промисловості в Україні, споживання якої становить 300-400 тисяч тон в рік, тобто близько 1 млрд доларів, а на одну людину припадає 6-7 кг/рік (для порівняння: в Західній Європі споживають 14-17 кг/рік на одну людину). Ця цифра охоплює українські та імпорتنі ЛФМ [12]. Найбільший розвиток вітчизняного виробництва (330 тис. тонн) лакофарбових матеріалів відбувся у 2007 році, далі спостерігався його спад. Загалом для хімічної промисловості в Україні притаманні низькі темпи розвитку. Річний валовий оборот галузі становить 4,6 млрд дол. США, що складає близько 5% від всього промислового виробництва. Частка виробництва хімічних речовин і хімічної продукції, до складу якого входить виробництво лакофарбових матеріалів, становить 2,9%. У переважній більшості промислово розвинутих країн річний оборот хімічної промисловості перевищує 8-10 млрд дол. США, середній показник перебуває в діапазоні від 50 до 100 млрд США. Середній діапазон частки хімічної промисловості у промисловому виробництві становить від 8-9 до 18-20% [13].

Слід зазначити, що в Україні та в інших зарубіжних країнах економічну ситуацію на підприємствах в негативному напрямку спрямувала світова пандемія, яку спричинила хвороба COVID-19. Спостерігається негативний тренд до збільшення підприємств-банкрутів, і це загальносвітова динаміка, яка пов'язана із збільшенням витрат підприємств і зменшенням ринків збуту виробленої продукції. В свою чергу, через зменшення платоспроможності покупців ними спрямована увага на якісну і бюджетну продукцію.

Щодо вітчизняної хімічної промисловості та лакофарбового виробництва, то уповільнення виробництва, яке мало місце у квітні-червні 2020 року через карантинні обмеження, не призвело до

просідання галузі. Темп росту товарного виробництва лакофарбових матеріалів склав за підсумками 2020 року 114,3%. Цьому сприяв підвищений сезонний попит на лакофарбову продукцію, а також тривалий позасезонний попит з боку будівельників через відносно теплу і безсніжну зиму. Вагомим чинником зростання обсягів виробництва лакофарбової продукції стало зростання цін. Так, зокрема, обсяги виробництва фарб та лаків, які дисперговані чи розчинені у водному середовищі (включно емалі та політури), склали за підсумками 2020 року майже 98 тис. т та збільшилися порівняно з 2019 роком на 2%, обсяги фарб та лаків на основі складних поліефірів, які дисперговані чи розчинені в летких органічних розчинниках – 47 тис. т (97,8% до 2019 р.) [13].

У секторальній структурі внутрішнього товарного ринку хімічної продукції лакофарбова промисловість, одна з небагатьох, представляє 46% вітчизняної продукції. В інших сегментах на внутрішньому ринку переважає імпортована продукція.

Попри відносно позитивні результати підприємств з виробництва лакофарбових матеріалів, не можна не відзначити їх незадовільний фінансовий стан. На рис. 1 наведено динаміку фінансових результатів та рентабельності (збитковості) операційної діяльності підприємств України з виробництва фарб, лаків і подібної продукції, друкарської фарби та мастик в 2010-2020 рр. (показник 2020 р. взято за 9 місяців).

Дані рис. 1 свідчать, що за період 2010–2020 рр. найкращі результати діяльності фінансово-господарської діяльності підприємств з виробництва лакофарбових матеріалів досягнуті у 2018–2019 рр. Саме в ці роки частка прибуткових підприємств склала 80,3–75,8%, рівень рентабельності операційної діяльності у виробництві хімічних речовин та хімічної продукції зріс з 1,3 до 19,3%. Проте у 2020 р. рівень рентабельності знизився до -19,8%. Експерти стверджують, що фінансові результати роботи

підприємств з виробництва хімічних речовин та хімічної продукції за підсумками 9 місяців 2020 року є від'ємними та склали (-)19,6 млрд. грн. Найбільш обвальним був перший квартал 2020 року, коли фінансовий збиток у даному секторі до оподаткування склав більш ніж 20 млрд грн при прибутку 826 млн грн. Відсоток збиткових підприємств на кінець вересня 2020 року досяг у виробництві хімічних речовин та хімічної продукції 31,1%, тоді як в аналогічний період 2019 року цей показник становив 6,8% [13].

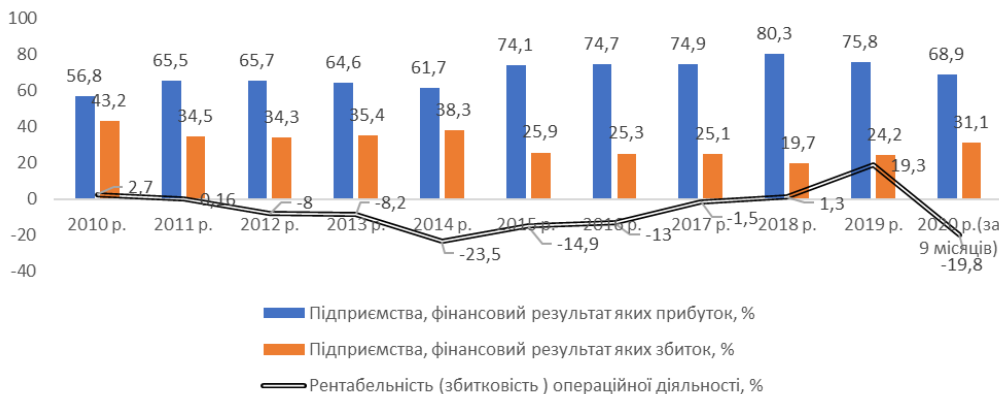


Рис. 1. Динаміка фінансових результатів та рентабельності (збитковості) операційної діяльності підприємств України з виробництва фарб, лаків і подібної продукції, друкарської фарби та мастик

Незадовільний фінансовий стан підприємств лакофарбової промисловості зумовлений низкою причин, серед яких слід виділити: зниження внутрішнього попиту на продукцію, ускладнення логістики в умовах карантинних обмежень, зниження ділової активності підприємств, зростання конкуренції на внутрішньому ринку, збільшення імпорту хімічної продукції. Значна проблема галузі – невеликий асортимент продукції та невисокий рівень якості. Причиною цього є недостатні інвестиції в хімічну промисловість України, в тому числі в секторі виробництва лакофарбових матеріалів (рис. 2).



Рис. 2. Інвестиції в сектор виробництва хімічних речовин і хімічної продукції України

За даними фахівців ДП «Черкаський НДІТЕХІМ», у галузі хімічної промисловості України протягом досліджуваного періоду 2010-2020 рр. відбувались значні коливання обсягів інвестицій в основний капітал (рис. 2). Найвищі вкладення надійшли в 2010 р. у сумі 690 млн дол. США, найнижчі – у 2015 р. у сумі 121 млн дол. США. Динаміка капітальних інвестицій в хімічну промисловість мала аналогічні тенденції. У 2020 р. цей показник склав 1951,3 млн грн, що становило лише 74% від показника 2019 р. Найбільші інвестиції надійшли у виробництво пластмасових виробів і склали 2277 млн грн (51% від усіх інвестицій). Також значними – 1058 млн грн – були капітальні інвестиції у виробництво продукції основної хімії та мінеральних добрив. Саме цей сектор у 2020 році набув відновлювального росту. Так, Group DF вклала у модернізацію заводів з виробництва мінеральних добрив азотного холдингу Ostchem в 2020 році 522 млн грн. З них 131,5 млн грн інвестовано в ПрАТ «Сєверодонецьке об'єднання Азот», 269,8 млн грн – у виробництва ПрАТ «Азот», 120,6 млн – у азотний цикл ПрАТ «Рівнеазот». Інвестиції були спрямовані на розвиток

виробничих майданчиків та нарощування обсягів випуску азотних добрив, виробництво яких у 2020 році на названих підприємствах здійснювалося у повному технологічному циклі [14].

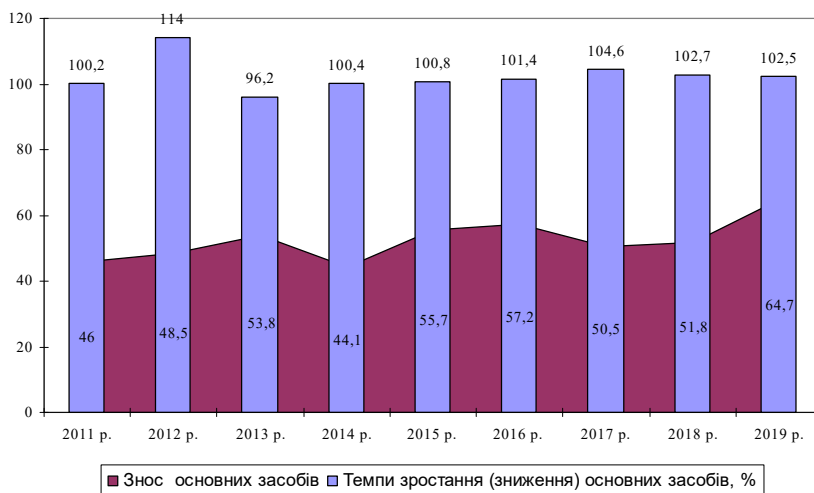


Рис. 3. Стан основних засобів підприємств України з виробництва хімічних речовин і хімічної продукції

За даними рис. 3 бачимо, що для підприємств хімічної промисловості характерним є значний знос основних засобів, який практично перевищує 50% і поступово збільшується. Темпи зростання основних засобів останніми роками коливаються на рівні 102%.

Нормативно-правова база, яка регулює організацію та ведення обліку (фінансового та податкового), господарську діяльність фізичних та юридичних осіб, містить різні категорії та тлумачення наступних показників: основні засоби, основні фонди, основні фонди (засоби), основні засоби (фонди), довгострокові активи, матеріально-технічна база тощо, однак серед досліджених нормативів слід виділити головний, який визначає методологічні засади формування інформації про основні, а саме Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [3]. Слід сказати, що досліджуваний стандарт розроблено відповідно до вимог Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» [4].

Сьогодні в Україні, з одного боку, відбувається імплементація правових норм ЄС в облікове законодавство, а з іншого – гармонізація бухгалтерського обліку з податковим законодавством. Насамперед це стосується складової матеріально-технічної бази – основних засобів.

Суть відтворення основних засобів на підприємствах лакофарбової промисловості проявляється під час його постійного руху, що обумовлює необхідність вивчення всього механізму відтворення основного капіталу. Оборот основного капіталу і його відтворення – тотожні поняття, економічний зміст яких полягає у кругообігу основного капіталу. Таким чином механізм відтворення є процесом безперервного їх оновлення та поліпшення. Тобто, відтворення основних засобів підприємств лакофарбової промисловості – це сукупність процесів формування і відновлення первісного ресурсу об'єктів основних засобів та покращення його якісних характеристик.

Слід зазначити, що в Україні та в інших зарубіжних країнах економічну ситуацію на підприємствах у негативному напрямку спрямувала світова пандемія, яку спричинила хвороба COVID-19. Спостерігається негативний тренд до збільшення підприємств банкрутів і це світова динаміка, яка пов'язана із збільшенням витрат підприємств і зменшенням ринків збуту виробленої продукції. В ситуації, що склалася, спрямування коштів на модернізацію, модифікацію обладнання на виробничих підприємствах стає проблематичним, тому приймати рішення про додаткові витрати на оновлення і відтворення понад встановлені нормативи рекомендуємо виважено. Враховуючи вищезазначене, рекомендуємо впроваджувати на підприємствах лакофарбової промисловості внутрішній аудит основних засобів, основним завданням якого буде: узагальнення, оцінка та дослідження фінансових показників діяльності підприємства; аналіз стану, руху та ефективності використання основних засобів; рекомендації щодо удосконалення даних обліку; формування інформаційного пакету для управлінського персоналу.

Висновки. Результати проведеного нами дослідження дали змогу зробити такі висновки:

1. Розвиток основних засобів необхідно розглядати як систему збалансованих кількісних, структурних і якісних змін, що відповідають цілям підприємства та враховують обмеження, які визначаються зовнішнім середовищем і потенціалом суб'єктів господарювання. Спрямованість таких змін визначається через розуміння сутності матеріально-технічної бази підприємства та аспектів розгляду засобів виробництва.

2. В сектор виробництва лакофарбових матеріалів України з 2011 по 2019 роки інвестиції надходили точково і були сконцентровані на великих підприємствах. Внаслідок незначних обсягів інвестицій підприємства галузі мають достатню слабку матеріально-технічну базу і використовують застарілі технології зі значним споживанням електроенергії.

3. Для того щоб оцінити фінансові можливості підприємства лакофарбової промисловості та вивчення питання спроможності оновлення обладнання в майбутніх періодах, доцільно вивчити фінансовий стан підприємства, оцінити стан та ефективність використання основних засобів з метою прийняття відповідного рішення. Вирішення вищезазначених завдань можливо шляхом впровадження внутрішнього аудиту.

Список використаних джерел:

1. Хімічна промисловість України (актуальна аналітика). URL: <http://nditekhim.com.ua/himichna-promyslovist-ukrayiny-2.html> (дата звернення: 03.04.2021).

2. Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-IX#Text> (дата звернення: 16.04.2021).

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення: 20.04.2021).

4. International Accounting Standard 16 "Fixed Assets". URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/929_014 (дата звернення: 20.01.2021).

5. Beaver, D. (2020). Overcoming the Challenges of Fixed Asset Accounting. URL: <https://www.netsuite.com/blog/overcoming-the-challenges-of-fixed-asset-accounting> (дата звернення: 2.03.2021).

6. Goddard, A. (2010). Contemporary public sector accounting research e an international comparison of journal papers. *British Accounting Review*, no. 42(2), pp. 75–87.

7. Proops, J.L.R. (1989). Ecological economics: rationale and problem areas. *Ecological Economics*, no. 1 (1), pp. 59–76.
8. Faber, M., J.L.R. Proops and S. Baumgärtner (1998). All production is joint production – a thermodynamic analysis. In S. Faucheux, J. Gowdy and I. Nicolaï (eds), *Sustainability and firms*, Cheltenham, UK and Lyme, US: Edward Elgar, pp. 131–158.
9. Korhonen, J. (2004). Industrial ecology in the strategic sustainable development model: strategic applications of industrial ecology. *Journal of Cleaner Production*, no. 12 (8–10), pp. 809–823.
10. IAA Position Paper: The Three Lines of Defense in Effective Risk Management and Control. Altamonte Springs, FL, USA: The Institute of Internal Auditors, 2013.
Internal Control – Integrated Framework. Durham, NC, USA: Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), 2012.
11. Musteca I.V. (2012). Peculiarities of efficiency analysis at fixed assets reproduction in hospitality industry. *Actual problems of economics*, №11 (137)/2012, pp. 148–154.
12. *Results of 10 years of work of AUVLP (2019). Perspective ways of development for the LFM industry.* URL: <http://www.coatings.net.ua/artykuly/pidsumki-10-rokiv-roboti-auvlp-perspektivni-shlyahi-rozvitku-dlya-galuzi-lfm,652> (дата звернення 22.03.2021).
13. *Chemical industry and chemical market of Ukraine in 2020: facts, assessment, trends, forecast.* Analytical note. URL: http://nditekhim.com.ua/wp-content/uploads/2021/04/2020pidsumky_zakl..pdf (дата звернення 2.03.2021).
14. State Statistics Service of Ukraine (2020). Activities of enterprises. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 22.03.2021).
15. State Statistics Service of Ukraine (2020). Capital investment. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 22.03.2021).

References:

1. *Chemical industry of Ukraine (current analytics).* URL: <http://nditekhim.com.ua/himichna-promyslovist-ukrayiny-2.html> (in Ukr.).
2. *Tax Code of Ukraine.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-IX#Text> (in Ukr.).
3. *Regulation (standard) of accounting 7 "Fixed assets",* Order of the Ministry of Finance of Ukraine from 27.04.2000 p. № 92. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (in Ukr.).
4. International Accounting Standard 16 "Fixed Assets". URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/929_014 (in Ukr.).
5. Beaver, D. (2020) Overcoming the Challenges of Fixed Asset Accounting. URL: <https://www.netsuite.com/blog/overcoming-the-challenges-of-fixed-asset-accounting> (in Eng.).
6. Goddard, A. (2010). Contemporary public sector accounting research e an international comparison of journal papers. *British Accounting Review*, no. 42(2), pp. 75–87.
7. Proops, J.L.R. (1989). Ecological economics: rationale and problem areas. *Ecological Economics*, no. 1 (1), pp. 59–76.
8. Faber, M., J.L.R. Proops and S. Baumgärtner (1998). All production is joint production – a thermodynamic analysis. In S. Faucheux, J. Gowdy and I. Nicolaï (eds), *Sustainability and firms*, Cheltenham, UK and Lyme. US: Edward Elgar, pp. 131–158.
9. Korhonen, J. (2004). Industrial ecology in the strategic sustainable development model: strategic applications of industrial ecology. *Journal of Cleaner Production*, no. 12 (8–10), pp. 809–823.
10. IAA Position Paper: The Three Lines of Defense in Effective Risk Management and Control. Altamonte Springs, FL, USA: The Institute of Internal Auditors, 2013.

URL: <https://global.theiia.org/standards-guidance/Public%20Documents/PP%20The%20Three%20Lines%20of%20Defense%20in%20Effective%20Risk%20Management%20and%20Control.pdf> (in Eng.).

11. Musteca, I.V. (2012). Peculiarities of efficiency analysis at fixed assets reproduction in hospitality industry. *Actual problems of economics*, №11 (137), pp. 148–154.

12. *Results of 10 years of work of AUVLP (2019). Perspective ways of development for the LFM industry.* URL: <http://www.coatings.net.ua/artykuly/pidsumki-10-rokiv-roboti-auvlp-perspektivni-shlyahi-rozvitku-dlya-galuzi-lfm,652>.

13. *Chemical industry and chemical market of Ukraine in 2020: facts, assessment, trends, forecast. Analytical note.* URL: http://nditekhim.com.ua/wp-content/uploads/2021/04/2020pidsumky_zakl..pdf

14. State Statistics Service of Ukraine (2020). Activities of enterprises. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

15. State Statistics Service of Ukraine (2020). Capital investment. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

UDC 657:336.71 (075.8)

JEL Classification: G21, H83, F34

DOI: <http://doi.org/10.34025/2310-8185-2021-1.81.06>

Yulia Manachynska, Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor,
<https://orcid.org/0000-0001-9155-3417>

Volodymyr Yevdoshchak, Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor,
<https://orcid.org/0000-0001-6547-8927>

Chernivtsi Institute of Trade and Economics of KNUTE, Chernivtsi

ACCOUNTING FOR CREDIT OPERATIONS IN BANKS UNDER THE COVID-19 PANDEMIC CONDITIONS

Summary

The period of corona crisis prompted the emergence of new challenges for domestic corporate and individual businesses. In particular, small, medium-sized businesses and micro-enterprises experienced a significant lack of financial resources and an urgent need for credit funds. For the first time in history the banking system of Ukraine provided support